

Konflikter i den fria leken-

Fritidshemslärarnas syn på vad som orsakar att elever hamnar i konflikter

Conflicts in the free play-

The after-school teachers' view of what causes pupils to end up in conflicts

Av: Celebi Cetin och Annabell Izgi

Handledare: Marie Jonsson

Södertörns högskola | Lärarutbildningen

Fritidspedagogiskt område 180 hp

Självständigt arbete 15 hp

VT 2022

Grundlärarutbildning med interkulturell profil med inriktning mot Fritidshem

Förord

Det har varit en process där vi lyckats dela upp arbetet jämnt mellan varandra. Vi har haft ett gott samarbete och respekterat varandra genom hela skrivprocessen. Tillsammans har vi omsatt en mängd timmar dagligen för att nå våra mål vi lagt upp för uppsatsen. Under denna process har vi inte varit ensamma, utan vi vill rikta ett stort tack till våra familjer och vänner som stöttat oss igenom denna process. De har funnits där för oss under hela skrivprocessen och stöttat oss igenom tuffa dagar som förekommit under denna tid. Vi vill även tacka våra nära och kära som trott på oss och vårt arbete, då det gett oss mer motivation och drivkraft till att fortsätta kämpa. Sist men inte minst har vi vår fantastiska handledare Marie Jonsson som vi även vill rikta ett stort tack till. Vi vill tacka henne för den tydliga och betydelsefulla handledningen hon givit oss under hela skrivprocessen. Vi har tillsammans haft djupa och intresseväckande samtal vilket har hjälpt oss med vårt arbete väldigt mycket.

Abstract

In this study we will present what causes influence pupils in the after-school program to end up in conflicts. The aim of this study is to investigate after-school teachers' perceptions of why conflicts occur in the after-school program. For the collection of our empirical material we chose qualitative interviews. The interviews took place in two different schools where we interviewed four after-school teachers from each school. The two schools are located in different parts of Stockholm, where one school is located in a multicultural area and the other in a monocultural area. We chose these schools in order to see what similarities and differences may cause conflicts to arise. In the analysis of the empirical material we used Vygotskij's socio-cultural perspective as well as Thomas Jordan's perception about conflicts. The results of the study showed that there are a variety of reasons that cause conflicts to arise in the after-school program. The three most important factors that have emerged are the environment, the pupils' social competence and the after-school teachers' knowledge of conflicts. Despite the demographic differences of the schools, the results were very similar. The clear difference between the schools was a social norm that influenced the pupils in the multicultural area to end up in conflicts.

Keywords: Conflict, free play, social interaction, conflict mediation

Sammanfattning

I denna studie kommer vi att redogöra för de orsaker som påverkar elever i fritidshemmet till att hamna i konflikter. Syftet med studien är att undersöka fritidshemslärarnas uppfattning om varför konflikter uppstår i fritidshemmet. För insamlingen av det empiriska materialet valde vi att gå tillväga med kvalitativa intervjuer. Intervjuerna utfördes i två olika skolor där vi intervjuade fyra fritidshemslärare från varje skola. De två skolorna är geografiskt belägna i olika delar av Stockholm, där den ena skolan är belägen i ett mångkulturellt område och den andra i ett monokulturellt område. Valet föll på dessa skolor för att se över vilka likheter och skillnader som kan orsaka att konflikter uppstår. Vid analysen av det empiriska materialet utgick vi ifrån Vygotskijs sociokulturella perspektiv samt Thomas Jordans föreställningar kring konflikter. Resultatet av studien visade på att det finns en mängd olika orsaker som leder till att konflikter uppstår i fritidshemmet. De tre viktigaste faktorerna som har framkommit är miljön, elevernas sociala kompetens och fritidshemslärarnas kunskaper om konflikter. Trots att skolorna skilde sig i demografi, var resultaten väldigt lika. Den tydliga skillnaden mellan skolorna var en norm som påverkade eleverna i det mångkulturella området till att hamna i konflikter.

Nyckelord: Konflikt, fria leken, socialt samspel, konfliktmedling

Innehållsförteckning

<u>1. Inledning</u>	1
<u>2. Syfte och frågeställningar</u>	2
<u>3. Begreppsförklaring</u>	2
<u>3.1 Konflikter</u>	2
<u>3.2 Fria leken och det informella lärandet</u>	3
<u>4. Tidigare forskning</u>	3
<u>5. Teoretiska utgångspunkter</u>	6
<u>5.1 Lev Vygotskij - Det sociokulturella perspektivet</u>	7
<u>5.2 Thomas Jordan - De tre nivåerna och den känslomässiga aspekten</u>	8
<u>6. Metod</u>	9
<u>6.1 Val av metod</u>	9
<u>6.2 Genomförande</u>	10
<u>6.3 Intervju</u>	10
<u>6.4 Urval</u>	11
<u>6.5 Etiska överväganden</u>	11
<u>6.6 Uppdelning av arbete</u>	12
<u>7. Resultat och analys</u>	12
<u>7.1 Fritidshemslärarnas syn på begreppet konflikt</u>	12
<u>7.2 Vad är orsaken till konflikterna?</u>	13
<u>7.3 Samma elever i fokus</u>	14
<u>7.4 Miljön påverkar eleverna</u>	16
<u>7.5 Lös det själv!</u>	17
<u>7.6 Fria leken- en arena fylld med konflikter</u>	19
<u>7.7 En bra samverkan med hemmet</u>	20
<u>7.8 Fritidshemslärarna påverkar</u>	21
<u>7.9 Mångkulturell och monokulturell</u>	22
<u>8. Diskussion</u>	23
<u>8.1 Resultatdiskussion</u>	23
<u>8.2 Metodreflektion</u>	26
<u>8.3 Teorireflektion</u>	27
<u>9. Slutsatser</u>	28
<u>10. Källförteckning</u>	29
<u>11. Bilagor</u>	32
<u>Bilaga 1 - Informationsbrev</u>	32
<u>Bilaga 2 - Intervjufrågor</u>	33
<u>Bilaga 3 - Intervjupersoner</u>	34

1. Inledning

Konflikter utgör en förhållandevis stor del av elevernas skolgång. Detta har vi under våra VFU-perioder samt i vårt arbete som vikarier erfårit. Oenigheter mellan elever och hetsiga konflikter är en del av skolvardagen. Vid några tillfällen har vi även lagt märke till att fritidshemslärarna inte tar tag i problemen utan låter konflikterna gå olösta. Detta kan bero på att de inte besitter den kunskap som är nödvändig kring konflikter, vilket i sin tur kan skapa en otrygg skolmiljö för eleverna. Vi anser att för att skapa en trygg skolmiljö där man ger eleverna förutsättningar till ett meningsfullt kunskapsskapande, är kunskap kring konflikter och vad som orsakar konflikter ett viktigt verktyg. Ilse Hakvoort skriver i antologin *Skolans lärare, vad varje lärare bör veta* (2019) att det kan finnas elever i varje skola som är duktiga på att hantera sina egna och andras konflikter utan en vuxen som stöd. Samtidigt finns det även elever som behöver hjälp av en professionell lärare när det handlar om att hantera konflikter – speciellt när det är känslor inblandade. Detta innebär att skolan är i behov av lärare som besitter kunskap kring konflikter och hur dessa ska hanteras (Hakvoort 2019, s. 35).

Läroplanen belyser att ett syfte med undervisningen i fritidshemmet är att ge eleverna förutsättningar att utveckla en tilltro till sig själva samt en förmåga att samarbeta och hantera konflikter med ett konstruktivt tillvägagångssätt (Lgr 11, s. 22). Det kan vara svårt för fritidshemslärarna att ge eleverna dessa förutsättningar ifall de inte besitter den kunskap som det finns ett behov av. För att skapa en större kunskap kring konfliktområdet har vi valt att undersöka varför konflikter uppstår. Snarare än att komma med färdiga lösningar till vår problemformulering, vill vi skapa en större förståelse för orsakerna till att konflikter uppstår och skapa ett underlag för vidare diskussioner.

Skolan är en plats där sociala interaktioner uppstår mellan elever. Den sociala interaktionen är något som inte utesluter konflikter, utan konflikter är fortfarande något som kan uppstå – vilket i sin tur kan skapa problem men även leda till utveckling.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med examensarbetet är att undersöka olika fritidshemslärares uppfattningar kring varför konflikter uppstår mellan elever i fritidshemmet. I undersökningen kommer vi använda oss av kvalitativa intervjuer för att besvara frågeställningarna. Vi kommer att utgå från Lev Vygotskijs *sociokulturella perspektiv* och Thomas Jordans föreställningar kring konflikter för att analysera vårt insamlade material.

Frågeställningar:

- Varför uppstår konflikter i den fria leken?
- Vilka faktorer är det som påverkar eleverna till att hamna i konflikter i en mångkulturell och en monokulturell skola i Stockholmsområdet?
- Finns det några likheter och skillnader till varför konflikter uppstår i de två olika skolorna?

3. Begreppsförklaring

Nedan kommer vi förklara olika centrala begrepp som är relevanta för denna studie. Dessa begrepp är återkommande i texten och viktiga för läsaren att skapa sig en förståelse kring.

3.1 Konflikter

I Nationalencyklopedin förklaras begreppet konflikt som något ansträngande för omgivningen och för dem som är inblandade i konflikten. Ibland kan konflikter även ses som konstruktivt och skapande, exempelvis i form av spel, tävlan och konkurrens. Konflikter uppstår när två eller flera parter inte kan dela på de resurser som de eftersträvar, resurserna blir otillräckliga i förhållande till parternas mål. Konflikter kan även grunda sig i att parterna formulerar för svåra mål att tillgodose samtidigt, exempelvis att båda parterna vill ha mer än hälften av de resurser som finns tillgängliga (Nordmark, Montgomery & Wallensteen 2022).

Konflikter sker oftast mellan två eller flera personer där det finns en ömsesidig påverkan av båda parterna. I en konflikt anser oftast de inblandade sig som oskyldiga för motpartens handlingar, där man inte ser sina egna fel i konflikten. Denna upplevelse av behovsblockering kan i sin tur skapa starka känslor av ensamhet, rädsla och ilska. Vissa individer har svårt att

sätta ord på dessa känslor, vilket leder till att man attackerar motparten fysiskt eller verbalt (Hakvoort 2019, s. 38).

3.2 Fria leken och det informella lärandet

Skolinspektionen redogör för den fria leken som kärnan i fritidsverksamheten där skapande, utelekar och inomhuslekar är centralt. Skapandet kan bestå av aktiviteter där eleverna använder sig av att klippa, klistra och rita. Utomhus består den fria leken av elevernas egen sysselsättning utifrån deras intresse, exempelvis bandy, fotboll eller cykling. Inomhus består den fria leken av exempelvis fantasilekar, bygga lego, spela spel och pyssla med träpärlor (Skolinspektionen 2010, s. 21).

Leken i skolan styrs ofta mot bestämda mål samt har som avsikt att fördjupa och öva elevernas kunskapsinnehåll. Men i fritidshemmet är det en annan lekform som i första hand hamnar i fokus. Det handlar om den fria leken där barnen själva får välja lek utifrån sina egna intressen. I den fria leken blir fritidshemslärares roll att observera, tillföra ytterligare innehåll och komplexitet. Fritidshemslärares roll är även att utmana elevernas grundläggande färdigheter och förståelse i syfte att frambringa ett lärande ur leken, baserat på elevernas villkor (Rosenqvist 2006, se Hansen Orwehag & Mårdsjö Olsson 2011, s. 123).

Informellt lärande är en typ av lärandeform som har starka kopplingar till den fria leken. Det informella lärandet karaktäriseras av spontana, oplanerade, frivilliga och intressebaserade aktiviteter. Inom denna lärandeform brukar inte den lärande veta att han/hon har lärt sig eller vad han/hon lärt sig. Den fria leken blir en uppenbar arena för det informella lärandet (Jensen 2011, se Hansen Orwehag 2017, s. 41–42).

4. Tidigare forskning

I denna del presenteras tidigare forskningsstudier som undersöker vad det är som orsakar att konflikter uppstår. Vidare presenteras även pedagogiskt ledarskap med konflikter i fokus. Vi har fokuserat på forskning som lyfter orsakerna till varför konflikter uppstår på individnivå samt hur lärare kan arbeta för att minska flera destruktiva konflikter.

Ilse Hakvoort är docent i pedagogik och arbetar för att ämnet konflikthantering ska ingå i de olika nivåerna inom lärarutbildningen. I antologin *Konflikthantering i professionellt*

lärarskap (2020) beskriver Hakvoort vikten av att hantera konflikter konstruktivt för att minska förekomsten av destruktiva konflikter, som kan sluta våldsamt. Hakvoorts avsikt är att bidra med en orientering inom ämnet konflikter och konflikthantering i skolan. Hon påpekar att man behöver öka sin kunskap, insikt samt förmåga att agera fredligt när man arbetar med konflikter (Hakvoort 2020, s. 62–63). En intressant del av hennes text är när hon lyfter att många lärare anser att de behöver ytterligare kunskaper inom ämnet konflikt och konflikthantering. Vidare lyfter hon att lärare och lärarstudenter hade ett stort intresse att utbildas inom konflikthantering, eftersom de upplevde att konflikter var en stor del av deras vardag (Hakvoort 2020, s. 28).

Vi anser att Ilse Hakvoorts (2020) text kan komma att hjälpa oss i kommande resultat och diskussionsdel av detta arbete, då hon lyfter att lärare saknar kunskaper kring konflikter. Dessutom upplever vi att hennes tankar kring de orsaker som får individen att hamna i konflikter kan bidra till vår resultatdel och skapa en större förståelse kring ämnet.

Den andra forskaren vi vill lyfta är Marianne Dahl och hennes avhandling *Fritidspedagogers handlingsrepertoar; Pedagogiskt arbete med barns olika relationer* (2014). Syftet med avhandlingen är att bidra med kunskap kring fritidshemslärarnas arbete om barns relationer. Dahl förklarar i avhandlingen att fritidshemslärare möter relationer som innehåller konflikter och som uppfattas problematiska. För att komma tillrätta med dessa problem försöker fritidshemslärarna arbeta med att förbättra barns relationer genom att träna barnen i att få syn på alternativa lösningar. I avhandlingen lyfts det att fritidshemslärare ser relationer som innehåller konflikter som improduktiva och att de bör undvikas. Dahl menar då att dessa fritidshemslärare saknar kunskap i sina handlingsrepertoarer, som inte kan se att konflikter gynnar och utvecklar elevernas relationsarbete (Dahl 2014, s. 146). I avhandlingen betonas även vikten av den sociala träningen som består i att förbättra relationer för det enskilda barnet. Här ingår det att hjälpa barnen till att lösa konflikter för att barnen ska utvecklas socialt. Genom en social kompetens lär man sig att fungera i olika sammanhang (Haglund 2004, se Dahl 2014, s. 31).

Vi anser att Dahls (2014) avhandling kan hjälpa oss i kommande resultat och diskussionsdel i detta arbete genom att koppla hennes forskning till det insamlade empiriska materialet. Hennes tankar kring den sociala förmågan och fritidshemslärarnas handlingsrepertoar

upplever vi är relevant för det valda temat då eleverna genom social kompetens lär sig att fungera och hantera konflikter i olika kontext.

Ingela Kolfjord förklarar i artikeln *Alternativ konflikthantering; Hur kamratmedling kan påverka elevers relationsskapande* (2009) hur kamratmedling påverkar elevernas relationer under rastverksamheten. I artikeln redogör hon för kamratmedling och relaterar det till konflikter, känslor, skolklimat och barnens upplevelse av medling (Kolfjord 2009, s. 119). Kolfjord lyfter de positiva fördelarna bland de länder som infört kamratmedling, hon beskriver att elever har visat större förståelse och respekt för varandra. Kamratmedling har även lärt eleverna att lösa konflikter själva och avgränsa de konflikter de inte kan medla i (Kolfjord 2009, s. 124–125).

Kolfjords (2009) artikel blir relevant för vår studie då hon lyfter upp begrepp som konflikt, skola och medling samt visar på hur dessa samspelar med varandra. Hennes föreställningar kring kamratmedling kan komma att hjälpa oss i kommande resultat och diskussionsdel.

Kristina Jonssons syfte med avhandlingen *Socialt lärande-Arbetet i fritidshemmet* (2018) är att bidra med ökad kunskap om fritidshemspersonalens perspektiv på sitt arbete med socialt lärande. I avhandlingen definieras och används begreppet socialt lärande. För yngre elever relateras socialt lärande till social kompetens, vilket innefattar de sociala färdigheter som barnet är i behov av för att kunna delta i en funktionell interaktion (Jonsson 2018, s. 19). Hon lyfter även upp olika förmågor som är betydelsefulla i ett socialt lärande. De kommunikativa kunskaperna som att lyssna och samtala, kunna lösa konflikter självständigt och respektera varandras åsikter är viktiga i det sociala lärandet (Jonsson 2018, s. 51).

Jonssons (2018) avhandling blir relevant för vår studie då det finns en koppling mellan elevernas sociala färdigheter som hon redogör för och vårt syfte med studien. De sociala aspekterna hon redogör för i sin avhandling är också relaterat till en av våra teoretiska utgångspunkter.

Preschoolers' free play - connections with emotional and social functioning (2016) skriven av Guida Veiga, Carlos Neto och Carolien Rieffe är en vetenskaplig artikel som berör den fria leken. Syftet med artikeln är att undersöka om barnens fria lek är kopplad till deras sociala kompetens och om relationen påverkas av de känslomässiga förmågorna eleverna har.

Resultatet av studien visar att barn som är mer involverade i den fria leken har färre störande beteenden. Studien belyser även att känslomässig igenkänning är positivt relaterat till den fria leken, men även idén om att barns sociala färdigheter utvecklas under den fria leken (Veiga, Neto & Rieffe 2016, s. 56–57).

Denna internationella artikel anser vi är relevant för vår studie då den visar på att den fria leken är relaterad till elevers beteenden och sociala utveckling. Artikeln är dessutom intresseväckande då den visar på hur den fria leken påverkar barn i ett annat land än Sverige.

Maria Heintzs syfte med sin avhandling *”Alla är ju med alla...” Kamratskapande gruppinteraktioner i skolan* (2018) är att fördjupa förståelse för och kunskaper om de kamratskapande gruppinteraktioner som sker mellan eleverna i skolan (Heintz 2018, s. 19). Heintz skriver om att barnens relationer och den sociala arena som skolan utgör har lett skolan till att arbeta med värdegrunden, detta tillsammans med eleverna genom olika sociala och emotionella program (Heintz 2018, s. 113). Heintz belyser att alla elever har en barndom, men att alla växer upp på olika sätt vilket beror på barnets livssituation. Lärare som arbetar i skolverksamhet bör utgå ifrån den individuella elevens livssituation och förutsättningar (Christensen & James 2008, se Heintz 2018, s. 220).

Heintzs (2018) avhandling är relevant för vår studie då hon skriver om elevernas sociala relation, deras uppväxt och hur deras livssituation påverkar den sociala relationen. Hennes avhandling blir även intressant för oss då elevernas uppväxt och livssituation kan vara något som påverkar dem till att hamna i konflikter.

5. Teoretiska utgångspunkter

I denna del kommer studiens teoretiska utgångspunkter presenteras. Studien utgår från Lev Vygotskijs sociokulturella teori och hans syn på det sociala samspelet. Vi kommer även använda oss av Thomas Jordans föreställningar kring konflikter. Han redogör för konflikthantering i arbetslivet, vilket vi i denna uppsats kommer implementera i fritidshemmet och barnens värld.

5.1 Lev Vygotskij - Det sociokulturella perspektivet

Då studien utgår från varför konflikter uppstår i den fria leken är det angeläget att lyfta vikten av den sociala interaktionen som förekommer vid konflikter. Vygotskijs tankar blir i detta sammanhang betydelsefulla då hans teori grundar sig i att mänsklig utveckling sker i samspel med ens omgivning, vilket blir passande då konflikter inte uppstår utan att flera personer är involverade.

Lev Vygotskij levde mellan 1896 till 1934 och verkade i Ryssland vid en tid då Sovjetunionen var i en omvälvande förändring. År 1917 vid ryska revolutionens början var han drygt 20 år gammal och bland dem som hade ett stort intresse för hur lärande och utbildning skulle utformas under de nya omständigheterna. Vygotskijs utgångspunkt är att människan är en social, biologisk, kulturell och historisk varelse. Inom lärande och utveckling spelar alla dessa aspekter en väsentlig roll och har en samverkan. Störst fokus ligger i hur vi formas av de sociala och kulturella omständigheterna (Säljö 2022, s. 94–95). Det lilla barnet formas i samspel och interaktion med sin omgivning enligt Vygotskij. Man föds och förs in i en värld av kommunikation med omgivningen. En kommunikation som innebär att individen blir en del av en social gemenskap med regler, värderingar, normer, kunskaper och föreställningar av världen. Genom att individen deltar i sociala praktiker skapar den sig lärdom om omvärlden. Vygotskij menade att människan blir en tänkande varelse i samband med kommunikation med andra samt genom att bekanta sig med språk, idéer, tänkande och praktiker (Säljö 2022, s. 98–99).

Ett nyckelbegrepp inom det sociokulturella perspektivet är begreppet *redskap*, som handlar om hur man ser på lärande. Människans fysiska, intellektuella samt sociala förmågor bestäms inte av de biologiska förutsättningar man har, utan att de kan utveckla och använda sig av redskap. Man använder sig av fysiska redskap när man lagar mat, förflyttar sig eller skriver. Inom det sociokulturella perspektivet medierar dessa redskap våra handlingar och utgör instrument som vi människor använder och är beroende av. När man lär sig användningen av de fysiska redskapen som medierande resurser skapar man förutsättningar att utföra sådant som man aldrig skulle klara av med naturgivna förmågor (Säljö 2022, s. 96). Människor använder sig även av intellektuella redskap när de tänker och kommunicerar. Begrepp som exempelvis procent eller gravitation blir redskap för människan när den tänker, skriver och talar. Dessa begrepp fungerar som medierande redskap, vilket gör att man kan analysera,

beskriva och kommunicera om världen. Vygotskij gör denna analogi mellan fysiska och mentala redskap för att skapa en förståelse för den roll som de spelar för individen. Han menar att både de fysiska och mentala redskapen hjälper oss att utföra handlingar i världen. Den individ som har kunskap och kan använda sig av dessa redskap blir rustad för att agera i många olika sammanhang (Säljö 2022, s. 96–97).

5.2 Thomas Jordan - De tre nivåerna och den känslomässiga aspekten.

Vidare upplever vi att Thomas Jordan, som är docent och konsult inom konflikthantering, kan komma att ge oss en intresseväckande syn på det hela. Jordan beskriver hur man kan hantera, förstå samt förebygga konflikter i arbetslivet, vilket blir relevant för denna studie då det är angeläget att fritidshemslärare besitter nödvändig kunskap kring konflikter. Jordan redogör i *Konflikthantering i arbetslivet: förstå, hantera, förebygga* (2020) främst för hur man kan hantera, förstå samt förebygga de konflikter som uppstår i arbetslivet.

Jordan (2020) lyfter även upp tre nivåer, vilka är *individnivå*, *relationsnivå* och *systemnivå*. Dessa nivåer anser vi som relevanta i vår uppsats då de lyfter orsaker till varför konflikter kan komma att uppstå. Jordan utgår ifrån en vuxenvärld när han redogör för dessa nivåer, men vi anser att hans teori har starka kopplingar och kan implementeras till yngre människor.

Individnivå handlar om då man ser människans personlighet, beteendemönster och livssituation som en avgörande orsak till att konflikter uppstår. Genom att se över de tre nämnda punkterna kan man avgöra orsakerna till att det uppstått en konflikt. Om man utgår från individnivå ser man någon av de inblandade individerna som orsak till att konflikten uppstått. För att komma till rätta med konflikten utifrån detta synsätt, riktas åtgärderna mot den utpekade individen. Dessa åtgärder kan vara samtal i form av återkoppling, gränssättning samt konsekvenser eller andra åtgärder (Jordan 2020, s. 19).

Relationsnivå innebär då man fokuserar på att en konflikt uppstår i relation mellan de olika parterna. När man söker efter orsakerna till konflikten utifrån relationsmodellen ser man tydliga indikationer på bristande kommunikation, skillnader i personligheter samt en historik av svagt fungerande relationer. För att komma till rätta med konflikten vill man helst reda ut konflikten. De frågor som behöver besvaras är; Vilka lösningar kan man komma fram till?

Kan parterna hitta tillvägagångssätt som minskar irritationsmoment? Samt hur parterna ska nå fram till större förståelse och respekt för varandra? (Jordan 2020, s. 20).

Systemnivå innebär att man ser över hur arbetsorganisation, arbetskultur och resursfördelning kan bidra till att konflikter uppstår. Orsakerna till konflikter handlar då oftast om brister i organisationen, det kan även handla om otydliga mål och förväntningar. Vidare kan det handla om svag ledning eller en oklar rollfördelning inom arbetslaget. Denna nivå fokuserar på att hantera konflikterna genom organisationsutveckling. Det innebär att arbetsfördelningen samt rollerna i arbetslaget är tydligt fördelade, dessutom bör mål och normer på arbetsplatsen vara tydliga. Slutligen handlar det även om ett välfungerande ledarskap (Jordan 2020, s. 20).

Utöver de tre nämnda nivåerna presenterar Jordan ytterligare en viktig aspekt som vi anser är relevant för vår studie, han lyfter upp de känslor som parterna kan komma att uppleva vid konflikter.

Vad gäller den *känslomässiga aspekten* avser Jordan vilka känslor som förekommer under en konflikt samt vilken inställning de inblandade utvecklar gentemot varandra. Det som oftast spelar en stor roll vid en konflikt är känslan rädsla. Eftersom det skapas en rädsla hos båda parterna som kan handla om att gå miste om något man verkligen vill göra eller ha. Alla negativa mänskliga känslor som förekommer hos parterna kan spela en väsentlig roll vid konflikter, exempelvis: irritation, besvikelse, förtvivlan och oro. I praktiken har det visat sig att de människor som är involverade i konflikter oftast saknar en medveten kontakt med sina känslor men drivs fortfarande av dem (Jordan och Lundin 2001, se Jordan 2020, s. 30).

6. Metod

I följande del kommer vi presentera de tillvägagångssätt vi har använt oss av när vi genomfört undersökningen samt hur vi bearbetat materialet.

6.1 Val av metod

Under denna rubrik kommer det att redogöras för studiens val av metod samt tillvägagångssätt för att besvara studiens frågeställningar. I denna undersökning valde vi att använda oss av en kvalitativ metod i form av kvalitativa intervjuer för insamling av det empiriska materialet. I boken *Handbok i kvalitativa metoder* (2015) beskrivs den kvalitativa metoden som en metod som bidrar till att upptäcka nya nyanser och dimensioner kring det

valda ämnet, till skillnad från den kvantitativa metoden där det är svårt att beskriva den sociala interaktionen, exempelvis hur konflikter uppstår mellan individer (Göran Ahrne & Peter Svensson 2015, s. 12).

6.2 Genomförande

De kvalitativa intervjuerna har genomförts på två olika skolor som har varit belägna i Stockholmsområdet. Vi intervjuade fyra legitimerade fritidshemslärare från varje skola. Vi besökte skolorna på förmiddagarna då både personal och rektorer ansåg att det var lämpligast för de att intervjuas då. Informanterna intervjuades i fritidshemmet. Vi valde att dela upp arbetsuppgifterna så att en av oss antecknade samtidigt som den andra ställde intervjufrågorna till informanterna. Under intervjuerna fördes anteckningar samtidigt som vi spelade in samtalet. Inspelningen användes vid sortering av datainsamlingen. Intervjuerna kom att grunda sig på 19 olika frågor som vi ställde informanterna. Vi började med inledande och precisa frågor, därefter fortsatte vi med mer öppna och sonderande frågor. Intervjun avslutades med uppföljande frågor, detta för att skapa en trygghet och väcka tankar hos våra informanter samt få en lyckad intervju med nya idéer och tankar. I studien kommer informanterna presenteras med fingerade namn för att hållas anonyma. Vid analysen av det empiriska materialet valde vi att tillämpa en fenomenografisk analys. Vi upplevde att den var lämplig för vår studie, då syftet med en fenomenografisk analys riktas mot hur fenomen i omvärlden uppfattas av människor (Patel & Davidson 2019, s. 37–38).

6.3 Intervju

Göran Ahrne och Ulla Eriksson – Zetterquist (2015) lyfter att intervjuer är en forskningsmetod som är väldigt vanlig i samhället idag. De menar på att både forskare och studenter använder sig av intervjuer när de arbetar inom en kvalitativ inriktning. Många studenter är villiga att utföra intervjuer för att få se hur det ser ut i verkligheten, inte enbart läsa kring det teorin säger (Ahrne & Eriksson- Zetterquist 2015, s. 34). En anledning till varför vi valde att använda oss av kvalitativa intervjuer i denna forskningsstudie är eftersom vi har ett stort intresse kring hur det ser ut i verkligheten när det handlar om konflikter. Vi har läst en mängd litteratur och teorier kring konflikter och varför de uppstår, vilket vi nu kommer att vilja jämföra med verkligheten. Detta genom att intervjuar fritidshemslärare som har erfarenhet kring vårt valda tema.

6.4 Urval

Urvalet grundade sig från två olika skolor i Stockholmsområdet, där den ena skolan var en mer mångkulturell skola och den andra mer monokulturell. Skolorna bestod av elever med olika bakgrunder och varierande socioekonomisk status vilket bidrog till att vi fick ett bredare resultat samt uppfattade resultatet ur olika synvinklar. Dessutom bidrog detta till att vi fick en bredare syn med flera dimensioner. Undersökningen baserades på fyra legitimerade fritidshemslärare från varje skola. Undersökningen bestod av kvalitativa intervjuer som vi genomförde individuellt med varje fritidshemslärare. Genom att intervjua åtta olika legitimerade fritidshemslärare i två olika skolor bedömde vi att validiteten blev högre i forskningsprocessen, vilket troligtvis berodde på att vi skapat förutsättningar att få fram underlag för att kunna göra en trovärdig tolkning av den studerades livsvärld (Patel & Davidson 2019, s. 134). Mer information kring dem åtta fritidshemsläraryrarna finns som bifogad bilaga (bilaga 3-intervjupersoner).

6.5 Etiska överväganden

Det finns fyra huvudkrav vad gäller humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Nedan följer en förklaring om vad de olika kraven innebär. *Informationskravet* handlar om att informera om forskningsuppdragets syfte till de som är berörda av forskningen.

Samtyckeskravet innebär att deltagarna ger sitt samtycke att medverka.

Konfidentialitetskravet berör de uppgifter som i forskningssyfte insamlats av enskilda individer och att de ska bevaras så att obehöriga inte kan ta del av uppgifterna. Slutligen är det *Nyttjandekravet* som handlar om att de uppgifter som har samlats in enbart får användas i forskningsändamål. Dessa etikregler har formulerats av Vetenskapsrådet, vilket är den svenska myndigheten som har ett ansvar för frågor om etiska krav på forskning (Patel & Davidson 2019, s. 83–84).

I detta examensarbete var dessa etiska krav en grund för hur vi samlade in vår empiri. Vi skickade informationsbrev till både rektorer och lärare så att de var medvetna om undersökningens syfte samt vad det insamlade materialet användes till. De blev även informerade om att det var frivilligt att delta i intervjuerna. Precis som det nämns i boken *Den kvalitativa forskningsintervjun* (2014) bör man i kvalitativa intervjuer, där enskilda personers uttalanden kan förekomma i offentliga rapporter, se till att skydda intervjupersonens privata integritet (Kvale & Brinkmann 2014, s. 109).

6.6 Uppdelning av arbete

Vi samlade in vår empiri genom att använda oss av kvalitativa intervjuer. Vid konstruerandet av intervjufrågorna kom vi tillsammans överens om vilka frågor som var väsentliga för vår studie. Vid intervjuerna delade vi upp arbetet så att en av oss antecknade och den andra ställde frågor till informanten. Vi skrev ett informationsbrev som vi därefter skickade ut till skolorna där intervjuerna ägde rum. All empiri som samlades in gick vi igenom och sorterade efter hur relevant det var för vår studie. Under hela studieprocessen har vi samarbetat för att få ihop alla delar som ska vara med i undersökningen.

7. Resultat och analys

Under detta avsnitt kommer vi att redogöra för resultatet av vår kvalitativa empiriska studie. Detta genom att redovisa vårt resultat som vi har åstadkommit genom vår undersökning av ämnet konflikt och vad det är som orsakar konflikter. Resultatet utgår från de kvalitativa intervjuer vi har haft med legitimerade fritidshemslärare, som kommer presenteras med fingerade namn i denna del. Resultatredovisningen utgår från uppsatsens syfte och frågeställningar. Nedan kommer vi att redovisa resultatet i nio olika avsnitt.

7.1 Fritidshemslärarnas syn på begreppet konflikt

Konflikt är ett begrepp som är väldigt viktigt i skolans verksamhet. Hakvoort (2020) beskriver att det har blivit tydligt för alla som har bekantat sig med begreppet och försökt definiera det, att begreppet är mångfasetterat och inte entydigt (Hakvoort 2020, s. 36). Detta upplever även fritidshemslärarna som vi har intervjuat, då de har olika definitioner och tankar kring begreppet.

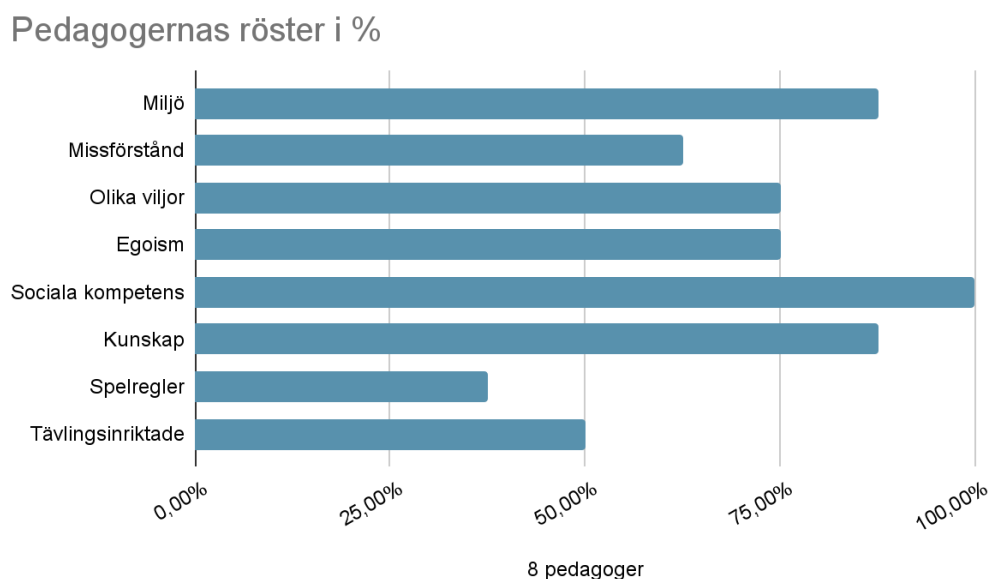
Fritidshemslärarna lyfter att begreppet är väldigt viktigt men att det sällan lyfts upp i skolverksamheten. Deras definition av begreppet kretsar kring tre punkter som de anser är grunden till varför konflikter uppstår. För det första handlar det om att eleverna är egoistiska, då syftar de på att eleverna enbart tänker på sig själva och inte på motparten. En av fritidshemslärarna beskriver det såhär ”Eleverna har mycket egoistiska tankar vilket orsakar att konflikter uppstår”(Alicia). För det andra handlar det om att eleverna har olika viljor kring ett ämne vilket resulterar i att en konflikt uppstår. Ali som undervisar i fem år förklarar det såhär ”Två elever har olika viljor, de vill inte samma sak och kan inte mötas vilket leder till

en frustration”. För det tredje handlar det om att det sker ett missförstånd som orsakar en konflikt. **Marie** som arbetat inom skolan i 27 år berättar att konflikter uppstår då ”Eleverna missförstår varandra och inte kan lösa det”.

Konflikter uppstår enligt fritidshemslärarna dagligen, det viktigaste är hur de utspelar sig och vart det leder. De menar att konflikter kan sluta både destruktivt och konstruktivt beroende på utfallet. Alla de åtta fritidshemslärarna som har deltagit i studien anser att kunskap kring varför konflikter uppstår kan skapa förutsättningar till att fler konflikter går mot en konstruktiv riktning.

7.2 Vad är orsaken till konflikterna?

Fritidshemslärarna anser att kunskap kring varför konflikter uppstår är viktigt för att det ska kunna ske en utveckling i verksamheten. I diagrammet nedan (Figur 1) lyfts de orsaker som fritidshemslärarna tar upp under intervjuerna:

(Fig. 1) Pedagogernas röster i %.

Det som presenteras i tabellen ovan är de faktorer som fritidshemslärarna lyfter upp som orsaker till att konflikter uppstår. Denna tabell är baserad på det som alla åtta fritidshemslärare lyfter under intervjuerna. I tabellen redogörs det för att alla åtta fritidshemslärare påpekat att den bristande sociala kompetensen hos eleverna är en orsak till att konflikter uppstår, därför blir denna axelrubrik 100 procentig. Hälften av alla informanter (fyra stycken) anser att en

orsak till att konflikter uppstår har att göra med att eleverna är tävlingsinriktade, detta presenteras i tabellen som 50 procentig. Av alla åtta informanter ansåg sju att bristande kunskap om konflikter leder till att flera konflikter uppstår (presenterat under axelrubriken kunskap).

7.3 Samma elever i fokus

Vi valde att intervjua åtta legitimerade fritidshemslärare från två olika skolor i Stockholmsområdet. Alla åtta lyfte fram att det är samma elever som kontinuerligt hamnar i konflikter. Det finns många olika anledningar till varför det är samma elever som hamnar i konflikter. De vanligaste anledningarna är att eleverna mår dåligt i sig själva, de vet vilka de kan provocera, att beteendet kommer hemifrån samt att den sociala aspekten har en påverkan. Den sociala aspekten är något som alla fritidshemslärare påpekat, de anser att de flesta eleverna i dagens samhälle har brister i den sociala kompetensen, vilket leder till att de hamnar i konflikter kontinuerligt. Arja Kostiainen (2020) lyfter fram att det oftast är samma elever som hamnar i konflikter kontinuerligt samt att dessa elever oftast besitter samma beteendemönster. Eleverna som hamnar i konflikter söker ofta uppmärksamhet från sin omgivning på fel sätt och dessa elever har även svårt att förstå sociala signaler och andra elevers behov (Kostiainen 2020, s. 220).

Elin anser att det oftast är samma elever som kontinuerligt är involverade i konflikter. Hon menar följande: ”Det sociala har stark koppling då elever skojbråkar väldigt mycket och det sociala skapar konflikter”. Under intervjun berättar hon även att eleverna tror att det sker ett socialt samspel när de skojbråkar med varandra. De försöker skapa ett socialt samspel och en god relation, vilket sker på fel sätt då deras sätt att umgås (skojbråka) leder till konflikter.

Oliver fortsätter på samma spår som **Elin** och menar följande:

Den sociala förmågan är en tydlig aspekt till varför samma elever hamnar i konflikter hela tiden. Eftersom dessa elever har det svårt att uttrycka sig verbalt så går dom tillväga genom att uttrycka sin frustration fysiskt, vilket leder till konflikter.

Oliver lyfter upp ett exempel under intervjun där han hade en elev som alltid hamnade i konflikt med andra elever, då valde han att observera eleven för att se över varför just denna elev hamnar i konflikter. Det framkom att denna elev har svårt att kommunicera med sina

klasskompisar och andra elever, eftersom eleven uttrycker sig fel verbalt vilket irriterar de andra eleverna och det slutar upp i en konflikt.

Ali i sin tur menar att samma elever kontinuerligt hamnar i konflikter ur ett annat perspektiv. Han menar att:

Det kan vara utomstående faktorer, som att miljön inte är rätt för eleven. Hög ljudnivå kan vara något som påverkar dem och triggat igång dem. Det finns även elever som är väldigt aktiva och de behöver struktur och sysselsättning, samtidigt som de ibland behöver gå ut och springa av sig.

Ali menar att om fritidshemsverksamheten inte skulle erbjuda eleverna en struktur i deras vardag kan det komma att leda till att deras energi brukas på annat och då hamnar de slutligen i en konflikt. Vidare lyfter **Ali** att dessa elever har en svag social kompetens, vilket innebär att de har det svårt att verbalt diskutera sina känslor, som irritation, besvikelse med mera. Dessa elever väljer istället att uttrycka sig genom handlingar och oftast fysiskt. Detta kan relateras till det Jordan (2020) skriver om när det gäller den *känslomässiga aspekten* där han förklarar vilka känslor som förekommer vid en konflikt, samt vilken inställning de inblandade får gentemot varandra (Jordan och Lundin 2001, se Jordan 2020, s. 30).

Det fritidshemslärarna ser i detta fall är ett mönster av brister hos elevernas sociala kompetens, vilket leder till att de oftast handlar genom att agera fysiskt och skapa konflikter. En fundering man får här är: Vad är det som saknas? Vad är det som sker? Svar på detta skulle kunna vara att dessa elever inte får den sociala utvecklingen som de behöver. Eleverna kanske inte erbjuds den sociala träningen som de behöver för att utvecklas. Björn Haglund (2004) nämner att social träning utgår från att förbättra elevernas relationer och stärka deras sociala utveckling. Fritidshemslärarnas arbete är att hjälpa eleverna att lösa konflikter för att de ska utvecklas socialt. Genom att nå den sociala kompetensen lär sig eleverna att fungera tillsammans i olika sammanhang (Haglund 2004, se Dahl 2014, s. 31).

Om dessa elever får den sociala utvecklingen som de behöver kan de säkerligen skapa en större förståelse för sin frustration och det kan leda till att de fungerar tillsammans i olika sammanhang. Detta skulle kunna vara ett tillvägagångssätt när det handlar om konflikter som orsakas av elevernas bristande sociala kompetens. Vygotskijs tankar kring hur människan lär sig blir i detta fall intressant. Vygotskij menade att den vuxna var den kompetenta och barnet mindre kompetent. Inom det sociokulturella perspektivet lär sig människan genom att vara delaktig i kunskaper och erfarenheter som görs tillgängliga för oss genom människor med

mer kompetens inom ett visst område (Säljö 2022, s. 108). Om man utgår från Vygotskijs tankar blir fritidshemsläraren även i detta fall viktig för elevens sociala utveckling.

7.4 Miljön påverkar eleverna

Miljön var något som togs upp som en orsak till att det sker konflikter. Sju av åtta fritidshemslärare nämnde tydligt att de olika miljöerna vi har i skolan och fritidshemmet påverkar eleverna. I boken *Fritidshemmet och skolan, det gemensamma uppdraget* (2015) lyfter Anneli Hippinen Ahlgren att i olika miljöer kan eleverna utveckla olika fenomen enskilt eller tillsammans med andra. Fritidshemslärarnas arbete i de olika miljöerna är att stödja elevernas konflikthantering, relationsskapande och hjälpa de elever som har svårigheter i den sociala processen (Hippinen Ahlgren 2015, s. 165–166). Enligt de flesta fritidshemslärarna kan verkligheten dock se annorlunda ut, då de lyfter upp de negativa aspekterna av hur miljön påverkar eleverna.

Joe anser att: ”Lokalmässigt skulle man kunna arbeta vidare med skolans olika lokaler för att dämpa ljudnivån samt inte ha för många elever i trånga ytor”.

Joe lyfter även i intervjun att det bör finnas en balans i fritidshemmet när det kommer till styrda och fria aktiviteter. Han nämner att det sker fler konflikter under fria lekar. En plats han nämner som konfliktfylld är skolgården, där eleverna oftast leker fritt och med varandra. Fotbollsplanen är en miljö där det också förekommer mycket konflikter mellan eleverna, men han menar att det sker mindre och vardagliga konflikter på fotbollsplanen. Konflikter sker på fotbollsplanen eftersom eleverna har olika åsikter och de har svårt att kommunicera med varandra när det handlar om exempelvis fotbollsregler.

Sanna delar samma åsikt som **Joe** kring miljön som påverkande faktor. **Sanna** anser att: ”Trånga miljöer som exempelvis kapprummet är ställen där det sker massa konflikter samt skolgården”.

Sanna ser skolgården som en plats där de flesta konflikter uppstår, eftersom det är där eleverna leker fritt utifrån sina intressen. Då förekommer det flertal konflikter eftersom eleverna har olika åsikter och viljor, därmed brister det sociala samspelet. Istället för att eleverna ska kommunicera med varandra för att lösa problemet, uppstår då en konflikt. Vidare påpekar **Sanna** att fotbollsplanen är en konfliktfylld miljö. ”Konflikter kan uppstå där

eftersom exempelvis vissa elever klagar på att hen passade mig inte bollen, hen knuffade mig eller föser undan mig”.

Fritidshemsläraren **Alicia** håller även med ovanstående informanter, med att miljön är en orsak till varför konflikter kan komma att uppstå. Däremot lyfter **Alicia** en annan synvinkel, hon menar att miljön även kan vara till en fördel för elevernas kunskapsutveckling. Hon beskriver det såhär:

Om det inte finns röriga miljöer så skapar det ett lugn. Miljön är en påverkan. Har man rätt miljö och styrda lekar sker det inte konflikter. När det är rörigt och inte finns någon struktur blir det konflikter. Varje dag sker det någon form av konflikt, oftast i skolgården där barnen leker fritt och vuxna inte är närvarande.

Sammanfattningsvis menar de flesta fritidshemslärarna att miljön är en orsak till varför deras elever hamnar i konflikter. Det kan handla om trånga miljöer, fria miljöer och miljöer med hög ljudnivå. **Alicia** påpekar dock att ifall eleverna erbjuds rätt miljö med styrda lekar kommer konflikterna automatiskt att minska. Hon upplever att konflikter främst förekommer i ostrukturerade miljöer. Men behöver miljön ha en så stor påverkan till att det sker konflikter, ska inte eleverna kunna befinna sig i alla miljöer utan att det förekommer konflikter? I avhandlingen *Barns sociala liv på fritidshemmet: en studie om praktikgemenskaper och alliansbildning i egenstyrda aktiviteter* (2011) skriver Marianne Dahl om praktikgemenskaper. Praktikgemenskaper är något som skulle kunna användas för att minska risken för destruktiva konflikter i de olika miljöerna. Genom att erbjuda eleverna en miljö där de ingår i praktikgemenskaper, kommer de att lära sig att samarbeta och utveckla sin sociala gemenskap. När eleverna lär sig att tolka olika aktiviteter och spel tillsammans samt sätta och följa olika regler, kommer deras samarbetsförmåga och sociala gemenskap att utvecklas. Förhoppningsvis kommer detta i sin tur leda till att det sker färre destruktiva konflikter mellan eleverna (Dahl 2011, s. 120).

7.5 Lös det själv!

När det handlar om att lösa konflikter som uppstår i skolan, var en synpunkt hos de flesta fritidshemslärarna att eleverna skulle lösa det själva. De menade på att eleverna utvecklas genom att lösa konflikterna mellan varandra. En av informanterna förklarar det såhär: ”Vi måste låta eleverna sköta det själva ibland, man måste träna dem i att lösa konflikter själva beroende på vad det handlar om” (**Zlatan**). **Elin** är inne på samma spår som **Zlatan** och

berättar: ”Jag är delaktig men försöker få eleverna att lösa det själva”. Detta kan kopplas till det Jordan (2020) skriver om i sin bok om *Motivationsaspekten*. Han menar att denna aspekt innebär att individen ska ha mål, önskningar, motiv, strävande och avsikter. Den viktigaste aspekten när det kommer till motivation är den ”Goda vilja” parterna har till att lösa konflikterna sinsemellan (Jordan 2020, s. 30–31). Jordans beskrivning av *motivationsaspekten* utgår från en vuxenvärld, men informanterna visar på att denna aspekt även kan implementeras i skolverksamhet.

Vidare har vi **Alicia** som menar på att det inte är enkelt när det handlar om att lösa konflikter mellan eleverna eller låta de lösa det själva. Enligt henne beror detta på att vissa elever hamnar i konflikter kontinuerligt med samma elever, vilket leder till att det inte sker en direkt konfliktlösning. En fundering blir då varför samma elever hamnar i konflikter kontinuerligt och inte kan komma med fungerande lösningar? Det **Alicia** berättar kan kopplas till det Jordan (2020) nämner om människor som kontinuerligt hamnar i konflikter med varandra. Han menar att när individer hamnar i konflikter kontinuerligt med samma människor skapar de dåliga erfarenheter av varandra, vilket kan leda till att det blir svårt att hitta bra lösningar. Den ”Goda viljan” blir då förbrukad och det blir svårt att motivera de inblandade till att hitta de goda lösningarna (Jordan 2020, s. 30–31). Detta skulle kunna vara en faktor som påverkar eleverna vid en konfliktlösning. **Alicia** har dock, tillskillnad från de andra informanterna, ett förslag kring hur man kan leda eleverna till att hamna i en konstruktiv lösning. Hon menar: ”Det vi måste göra är att ge eleverna rätt verktyg till att de ska lösa konflikterna”.

Det informanterna lyfter upp är att de vill att eleverna ska lösa konflikterna genom social interaktion. **Alicia** har samma synpunkt, men menar att vi måste ge eleverna rätt verktyg för att de ska kunna lösa konflikterna. Eftersom det sker en social interaktion blir Vygotskijs tankar kring redskap viktigt i detta fall. Vygotskij menar att våra handlingar är beroende av den kunskap vi besitter kring de redskap vi kan använda. Han menar att ”Redskapens redskap” är språket som hjälper oss att tolka, beskriva och analysera världen på olika sätt. När två personer löser ett problem använder de sig av medierande redskap för att komma överens och skapa en gemensam förståelse (Säljö 2022, s. 98,104). Om man utgår från Vygotskijs tankar handlar det i detta fall om att eleverna får språkliga redskap för att kunna skapa en gemensam förståelse. Fritidshemslärarna skapar då förutsättningar för eleverna att lösa konflikter konstruktivt, vilket kan leda till att det sker färre destruktiva konflikter. Eleverna kan med rätt redskap då eventuellt hitta de goda lösningarna vid konflikter och

behålla den ”Goda viljan”. Ett sådant redskap skulle kunna vara kamratmedling som enligt Kolfjord (2009) både löser och förebygger eskalering av konflikter. Medlingen ger barnen ett redskap för att själva kunna hantera konflikter (Kolfjord 2009, s. 132).

7.6 Fria leken- en arena fylld med konflikter

Alla åtta fritidshemslärare upplever att under den fria leken sker det flest konflikter. När eleverna är friare, bestämmer regler i sina lekar och leker på skolgården uppstår det ett antal konflikter. Detta då elevernas intresse hamnar i fokus och aktiviteten inte är styrd. De flesta fritidshemslärare nämnde även att de inte är så delaktiga i de fria lekarna vilket även kan vara en anledning till att det förekommer konflikter. Ann S. Pihlgren skriver i boken *Skolans konflikter, vad varje lärare bör veta* (2019) att konflikter mellan eleverna inte enbart sker i undervisningssammanhang utan framförallt under den fria leken. Det vill säga, under luncher och raster, därmed under den tid som inte är organiserad för eleverna. Eleverna umgås och leker med varandra utan att ha någon struktur eller styrning och det är då det uppstår konflikter (Pihlgren 2019, se Holmberg 2019, s. 12).

Sanna berättar att det oftast är mindre konflikter som uppstår under rastverksamheten och i den fria leken dagligen. Eleverna missförstår varandra och har olika intressen, vilket leder till konflikter. ”Vi är synliga och finns till när eleverna leker fritt på skolgården och i den fria leken, men ibland kan vi inte se allt och det är då det sker flest konflikter” (**Sanna**).

Vidare nämner **Joe** att konflikter uppstår i den fria leken då vissa elever har svårt med den verbala förmågan. Detta leder till att det sker språkliga missförstånd mellan eleverna. Dessa elever går då över till att använda sina fysiska förmågor. Detta kan relateras till Vygotskijs tankar om att språket medierar världen för oss. När man förvärvar språkliga kategorier som gör att man kan delta i sociala samspel formas också vårt sätt att tänka (Säljö 2000, s. 87).

Ali belyser: ”När eleverna bara går runt och runt på fritids då uppstår det konflikter. Det uppstår även konflikter ifall lekar och aktiviteter inte är strukturerade, alltså mer i den fria leken”.

Precis som de ovanstående fritidshemslärarna förklarar, sker de flesta konflikterna i den fria leken. Men fritidshemslärarna har olika upplevelser kring varför det sker konflikter i den fria

leken. **Marie** upplever att man borde ha mer styrda lekar istället för att låta eleverna leka fritt i den fria leken. Hon menar att färre konflikter skulle uppstå då. Ska man då hindra den fria leken för att minska konflikterna? Annica Löfdahl skriver i sin bok *Kamratkulturer i förskolan, en lek på andras villkor* (2014) att eleverna ska ta eget ansvar i leken. Dessutom menar hon att eleverna ska utveckla det sociala samspelet, genom exempelvis att lösa olika konflikter som uppstår och kunna samarbeta och förstå sig på turtagande (Löfdahl 2014, s. 92).

7.7 En bra samverkan med hemmet

Samverkan mellan skolan och hemmet är väldigt viktigt för att det ska bli en tydlig struktur för eleverna. Genom att samverka med hemmet kan det komma att leda till att man tillsammans med hemmet kommer fram till lösningar och verktyg för den specifika elevens utveckling. **Alicia** berättar att det är viktigt med en god samverkan med hemmet för att veta vad eleven har för mående denna dag. För att vi sedan ska kunna bemöta dessa elever utifrån deras förutsättningar. Läroplanen lyfter följande: ”Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare” (Lgr 11, s. 7).

Sanna fortsätter på samma spår som **Alicia**. Hon menar på att samverkan mellan skola och hemmet är ytterst viktigt för eleverna, eftersom eleverna vet att lärarna har kontakt med deras vårdnadshavare kontinuerligt. Hon berättar även att ”En god samverkan med hemmet kan leda till färre destruktiva konflikter i skolan”.

Det som händer ifall det brister i samverkan mellan skolan och hemmet, kan komma att kopplas till det Jordan (2020) förklarar om i *systemnivån*. Han beskriver att konflikter kan uppstå i *systemnivån* då det förekommer brister i organisationen. Detta kan exempelvis bero på en svag ledning, otydliga mål och strategier (Jordan 2020, s. 19–20). Det Jordan förklarar blir relevant för skolverksamheten då en dålig samverkan med hemmet visar på en brist i organisationen, en brist som fritidshemslärarna menar kan leda till att flera destruktiva konflikter kan komma att uppstå.

Skolverkets allmänna råd för fritidshemmet redogör för vikten av en god samverkan. För att skapa ett klimat där elevens bästa är i fokus för verksamheten behövs en god samverkan mellan skolan och hemmet. Detta leder till att personalen kan skapa ett helhetsperspektiv på elevens utveckling, lärande och utbildning (Skolverket 2014, s. 13).

7.8 Fritidshemslärarna påverkar

Fritidshemslärarnas arbete och kunskaper kring konflikter och hur dessa ska hanteras kan komma att påverka eleverna. Utifrån det insamlade materialet kan man se på denna påverkan utifrån tre olika synvinklar. Ett sätt att se på hur fritidshemslärarna påverkar eleverna till att hamna i konflikter har att göra med att personalen inte kommer överens, då det finns olika åsikter kring konflikter och hur dessa ska hanteras. Om fritidshemslärarna inte besitter rätt kunskaper kring konflikter och konflikthantering, hur ska eleverna då kunna lösa konflikter konstruktivt?

Elin nämner att i deras arbetslag har fritidshemslärarna svårt att ta emot kritik från varandra när det kommer till konflikter och hur dessa ska hanteras. Hon berättar även att man bör kunna ta emot kritik från sina kollegor för att utvecklas kring ämnet. ”Vi påverkar eleverna genom att inte kunna ta emot kritik och samverka kring ämnet konflikter” (**Elin**). Detta påverkar eleverna då de inte finner en trygghet hos sina lärare när de hamnar i konflikter. Om fritidshemslärarna hamnar i konflikter och inte kan ta emot kritik från varandra kan detta även skapa en otrygg miljö för eleverna. I boken *Nya hissad och dissad, om relationsarbete i förskolan* (2019) påpekar författaren Margareta Öhman vikten av att fritidshemslärare bör skapa en trygg miljö för eleverna. Detta för att de ska känna sig bekväma med att vända sig till en lärare när en konflikt uppstår. Fritidshemslärarna blir i detta fall ”Hoppets ambassadör”, då eleverna har någon att vända sig till som kan skapa en trygghet i att konflikterna löser sig (Öhman 2019, s. 246). Genom att skapa denna typ av trygghet hos eleverna kommer det troligtvis förekomma färre destruktiva konflikter och en positiv utveckling i verksamheten.

Alicia har en annan syn på hur fritidshemslärarna påverkar eleverna till att hamna i konflikter. Hon berättar i intervjun att många fritidshemslärare dömer eleverna i förväg innan de lyssnat på båda parterna. ”Du kan inte anta att en elev är problemet på grund av dina erfarenheter av eleven, utan man måste lyssna på varje enskild elev och vad denne har att säga” (**Alicia**). Som fritidshemslärare är det viktigt att lyssna på båda parterna vid en konflikt. Det är även betydelsefullt att förstå elevernas känslor, behov, tankar och handlingar för att lättare hantera konflikten. Lärarna behöver göra barnen uppmärksamma på att de finns där för att stötta eleverna. Fritidshemslärarna måste dock även kunna hålla styr på sina egna känsloreaktioner så att de inte blir kritiska eller fördömande (Öhman 2019, s. 244).

Zlatan menar på att ämnet konflikter diskuteras för lite i skolan. Detta beror på att det blir färre personal och antalet elever ökar, vilket leder till mindre diskussioner kring ämnet. Han påpekar även att ”Vi har större arbetsuppgifter och arbetsområden att täcka, vilket gör att man inte hinner med allt” (**Zlatan**). Dahls (2014) tankar har en tydlig koppling till det **Zlatan** tar upp. Hon skriver att det ökade elevantalet och bristen av fritidshemslärare leder till att personalen går miste om tid för samtal sinsemellan samt att möta varje elev. Detta leder i sin tur till att man inte når måluppfyllelsen för fritidshemsverksamheten (Dahl 2014, s. 16).

Sammanfattningsvis går det att konstatera att fritidshemslärarna spelar en väsentlig roll för att det ska ske färre destruktiva konflikter. Genom att kunna hantera konflikter kan det i sin tur leda till att färre konflikter även går olösta. De flesta fritidshemslärarna påpekar under intervjuerna att de konflikter som går olösta leder till att fler destruktiva konflikter uppstår. Roger Ellmin förklarar i boken *Konflikthantering i skolan: den andra baskunskapen* (2008) att lärare kan bli bättre på att hantera konflikter genom att öka sin självinsikt och självmedvetenhet samt sin insikt om konflikter. Han lyfter även vikten av att kunna samverka och kunna se sin egen roll i en konfliktsituation (Ellmin 2008, s. 60).

7.9 Mångkulturell och monokulturell

Vi utförde våra intervjuer i två olika skolor, där den ena skolan ligger i en av Stockholms förorter och den andra ligger i Stockholms innerstad. Vi valde att utföra våra åtta intervjuer i två olika skolor som är geografiskt placerade i dessa områden, för att se om det finns likheter samt skillnader i varför konflikter uppstår.

Efter att vi sorterat vårt empiriska material fick vi fram att det finns en hel del likheter mellan den mångkulturella och monokulturella skolan. De likheter vi stötte på var att de flesta fritidshemslärarna påpekade att konflikter uppstår i den fria leken eftersom miljön, elevernas olika viljor och egoism är saker som påverkar eleverna till att hamna i konflikter. En likhet som alla åtta fritidshemslärare nämner är den sociala kompetensen som eleverna besitter. De menar på att den bristande sociala kompetensen leder till konflikter mellan eleverna. Dion Sommer (2005) förklarar att barn försöker skapa sig en plats i gruppen och utforskar oavbrutet möjliga positioner i gruppen. Barn är även engagerade i ett intensivt relationsarbete, vilket skapar en större förståelse till varför alla fritidshemslärare lyfter den

sociala kompetensen som en orsak till att konflikter uppstår (Sommer 2005, se Öhman 2019, s. 17).

Den största skillnaden mellan de två skolorna var en norm som hade skapats i det mångkulturella området. Två fritidshemslärare i den mångkulturella skolan som befinner sig i en av Stockholms förorter förklarade i intervjuerna att normerna i området får eleverna att hamna i konflikter. En av dessa fritidshemslärare är **Marie** och hon förklarar det såhär:

Det har blivit en norm, föräldrar säger slå tillbaka om du hamnar i en konflikt. Det är inte bara föräldrarna som påverkar, utan området också. Eleverna växer upp i ett område där du anses vara feg eller svag om du inte kan stå upp för dig själv och slå tillbaka.

Enligt de två fritidshemslärarna så ansåg dessa elever att det var rätt tillvägagångssätt, att använda sig av fysiskt våld när man hamnar i en konflikt. Detta kan man koppla till Vygotskijs tankar kring att människan är en samhällsvarelse som växer upp med olika förutsättningar, olika sätt att leva och i olika områden. Området där människan växer upp påverkar sedan hans handlingar och sätt att leva (Säljö 2022, s. 95).

Detta skapar en tydlighet i det fritidshemslärarna förklarar, då eleverna växer upp i ett samhälle där området påverkar deras handlingar.

8. Diskussion

I denna diskussionsdel kommer vi först att diskutera resultatet av studien. Vi kommer därefter att reflektera över valet av metod samt hur genomförandet gick till vid insamlingen av det empiriska materialet. Slutligen kommer det att presenteras en reflektion om valda teoretiska utgångspunkter för studien.

8.1 Resultatdiskussion

Syftet med studien har varit att få fritidshemslärarnas syn på orsakerna till varför konflikter uppstår bland elever i fritidshemmet. I denna resultatdiskussion kommer vi med hjälp av tidigare forskning knyta ihop säcken för att visa att det finns liknande resultat som stärker våra argument och resultat i studien. Vi anser även att den tidigare forskning som vi använt oss av är applicerbar för studiens syfte då fokus ligger på skola och konflikter.

Resultatet från intervjuerna visar att det finns ett flertal orsaker till varför konflikter uppstår i fritidshemmet. De tre viktigaste faktorerna som har framkommit är miljön, fritidshemslärarnas kunskaper och elevernas sociala kompetens. Den fria leken är en miljö där det sker flest konflikter enligt fritidshemslärarna som vi intervjuat. De flesta fritidshemslärare har av denna anledning fått en bild av att eleverna behöver flera formella lärandesituationer, då det uppstår färre konflikter när det finns en tydligare struktur. Mikael Jensen förklarar i boken *Fritidspedagogik, fritidshemmets teorier och praktiker* (2011) att det informella lärandet är den dominerande formen av lärande i fritidshem. Han menar att lärare måste utveckla sina kunskaper kring det informella lärandet för att förstå vikten av det lärande som sker under elevernas fria tid och i fritidshemmet (Jensen 2011, s. 95). Det går alltså att reflektera om eleverna verkligen behöver flera formella lärandesituationer eller är det istället lärarna som är i behov av att vidga sina kunskaper kring det informella lärandet?

Studiens resultat visar att både eleverna och personalen saknar den kunskap som är nödvändig för att färre destruktiva konflikter ska uppstå. Denna problematik lyfter även Hakvoort (2020) då hon förklarar att lärare oftast ber eleverna följa de ordningsregler som finns i skolan vid en konfliktsituation. Hon menar att detta beror på att lärare saknar kunskap och medvetenhet kring ämnet för att hitta alternativa hanteringsmöjligheter (Hakvoort 2020, s. 59). I Dahls (2014) avhandling förklaras det att pedagoger ser spänningar och konflikter som improduktiva och att dessa bör undvikas (Dahl 2014, s. 95). I avhandlingen konstateras det dock att fritidshemslärarna i sitt arbete bör hjälpa barnen att lösa konflikter för att de ska utvecklas socialt (Haglund 2004, se Dahl 2014, s. 31). Hur ska det ske en social utveckling hos barnen om inte fritidshemslärarna accepterar att konflikter uppstår? Resultatet av vår studie visar att fritidshemslärarna bidrar till att eleverna hamnar i konflikter, samt att eleverna behöver utveckla en social kompetens för att inte hamna i destruktiva konflikter.

Fritidshemslärarna behöver utveckla kunskap kring hur de konflikter som uppstår kan bli mindre destruktiva. Kolfjord (2009) nämner kamratmedling som ett redskap för att färre destruktiva konflikter ska uppstå. Hon menar att ifall barnen lär sig att hantera konflikter kan de i framtiden även lösa konflikterna. En konkret lösning kan leda till att de lär sig något och kan gå vidare (Kolfjord 2009, s. 123). Att fritidshemslärarna har kunskaper kring medling anser vi kan gynna eleverna genom att de hamnar i färre destruktiva konflikter.

Den bristande sociala kompetensen hos eleverna har varit den faktor som alla fritidshemslärare angett som den främsta orsaken till varför konflikter uppstår. I

fritidshemmet sker det ett socialt lärande och även här blir fritidshemslärarnas kunskap och arbete betydelsefullt. Fritidshemslärarna behöver skapa förutsättningar i sin undervisning för att eleverna ska kunna lära, tänka och kommunicera i olika sammanhang och för skilda syften (Lgr 11, s. 23). Att fritidshemslärarna ger eleverna dessa förutsättningar är viktigt i ett socialt lärande, vilket även Jonsson (2018) nämner i sin avhandling. Hon förklarar att de kommunikativa kunskaperna som att lyssna, samtala och lösa konflikter är viktiga i ett socialt lärande (Jonsson 2018, s. 51). Vårt resultat visar att den sociala kompetensen har en stor betydelse för att de konflikter som uppstår ska bli mindre destruktiva. Fritidshemslärare behöver hjälpa eleverna att utveckla sina sociala färdigheter, vilket troligen kommer få eleverna att hamna i färre destruktiva konflikter.

Vi valde att utföra våra intervjuer på två olika skolor. Vårt resultat visade att det var väldigt liknande svar från informanterna i dessa skolor. Den tydliga skillnaden mellan de två skolorna var en norm som skapats i det mångkulturella området. Två fritidshemslärare från den mångkulturella skolan förklarade under intervjuerna att denna norm påverkade eleverna till att hamna i konflikter. Främst handlar denna norm om att eleverna anses vara feiga eller svaga om de inte står upp för sig själva eller inte använder fysiskt våld i försvar. Heintz (2018) förklarar att barns livssituation kan se annorlunda ut. Hon förklarar att lärare som arbetar i skolan behöver vara uppmärksamma och förstå sig på elevernas livssituation och förutsättningar (Christensen & James 2008, se Heintz 2018, s. 220). Genom detta får lärarna en större och bredare förståelse kring barnets agerande. En fråga som kan diskuteras är hur fritidshemslärare kan förhålla sig till de normer eleverna bär med sig till skolan i sitt bagage, där det finns normer som producerar ojämlikhet i skolan. Det som fritidshemslärare bör ha i åtanke är att successivt arbeta mot en arena där trakasserier och diskriminering förbjuds. En annan aspekt som lärarna bör ha i åtanke är aktiviteter där det fokuseras på att främja elevernas respekt för varandra. Syftet med detta arbete ska vara att upptäcka och avtäcka normer som på olika sätt bidrar med ojämlikhet bland eleverna (Flygare & Johansson 2019, s. 60–61).

Vi vill även påpeka att vi efter denna studie och i slutet av vår utbildning anser att lärarutbildningen bör innehålla fler kurser om konflikter och konflikthantering. Resultatet av vår studie visar att fritidshemslärarna har en kunskapsbrist kring konflikter och i hur man ska arbeta för att minska destruktiva konflikter. Nästan alla fritidshemslärare som har varit med i studien har nämnt att de besitter för lite kunskap i ämnet. I studien ser vi att denna

kunskapsbrist påverkar eleverna till att hamna i destruktiva konflikter. Resultatet av vår studie visar även alternativa tillvägagångssätt för hur man kan arbeta för att elever ska hamna i färre destruktiva konflikter. Vår förhoppning är att fritidshemslärare och lärare läser vår uppsats och tar del av den, då vi tror vår studie bidrar med nya synvinklar samt kunskaper som kan användas i praktiken. Resultatet av vår studie leder vidare till ett förslag på att fritidsläraryrket borde ge studenterna mer kunskap i konflikter och konflikthantering så att de är redo för sådana situationer när de sedan går ut i arbetslivet.

8.2 Metodreflektion

I denna del av uppsatsen presenteras en reflektion kring val av metod och hur genomförandet gick till. Syftet med arbetet var att undersöka olika fritidshemslärares uppfattningar kring varför konflikter uppstår mellan elever i fritidshemmet. Undersökningen kunde genomföras på olika sätt men vi valde att använda oss av kvalitativa intervjuer eftersom vi ansåg att det var lämpligast för det valda temat. I boken *Forskningsmetodikens grunder, att planera, genomföra och rapportera en undersökning* (2019) skriver Runa Patel och Bo Davidson att kvalitativa intervjuer är en metod där man inte behöver ha intervjuerna strukturerade utan intervjuaren kan ställa mer öppna frågor där intervjupersonen kan svara med egna ord (Patel & Davidson 2019, s. 104). Intervjuerna blev mer öppna och fördjupade då det inte fanns någon struktur i frågorna, vilket gav informanterna möjligheten att fördjupa sina tankar och åsikter kring ämnet. Vi upplevde att intervjuerna blev bra och vi lyckades få ut en hel del information som gav oss möjlighet att besvara vårt syfte och våra frågeställningar. Då vi är intresserade av ämnet konflikter och konflikthantering upplevde vi att det kom att gynna vår skrivprocess samt arbetet med intervjuerna. Lotte Rienecker och Peter Stray Jørgensen förklarar i boken *Att skriva en bra uppsats* (2018) att det oftast gynnar skrivandet om man intresserar sig för det ämne man skriver om (Rienecker & Stray Jørgensen 2018, s. 63).

För att få en fördjupad inblick över varför och hur konflikter uppstår hade vi kunnat använda observation som metod. Observationerna skulle möjligtvis ha bidragit till att ge oss en annan syn och upplevelse kring det som undersökts. Om vi hade valt att använda oss av både kvalitativa intervjuer och observation som metod hade det senare kunnat hjälpa oss att se hur fritidshemslärare arbetar med konflikter jämfört med hur de under intervjuerna har sagt att de arbetar med konflikter. Även Patel och Davidson (2019) skriver att med hjälp av observationsmetoden kan beteenden och händelseförlopp som sker naturligt i direkta

sammanhang granskas. Detta i jämförelse med exempelvis intervjuer där vi förlitar oss på att informanterna har en tydlig bild av de situationer som de erfarit (Patel & Davidson 2019, s. 117). Vidare skulle observationer även kunna bidra med en större förståelse och syn på det informanterna berättat under intervjuerna. Vi anser dock att valet av kvalitativa intervjuer var den rätta för oss då syftet med studien var att synliggöra fritidshemslärares uppfattning till varför konflikter uppstår bland eleverna i fritidshemmet.

8.3 Teorireflektion

I denna del av uppsatsen reflekteras våra val av teoretiska utgångspunkter och hur dessa har varit behjälpliga i vårt arbete. Vi valde att använda oss av Lev Vygotskijs sociokulturella perspektiv då det utgår från att människan formas i samspel med sin omgivning. Alla fritidshemslärarna som intervjuades påpekade under intervjuerna att eleverna har en svag social kompetens vilket leder till att det sociala samspelet brister. Vygotskij redogör för ett nyckelbegrepp inom det sociokulturella perspektivet vilket är *redskap* som beskriver en syn på lärande. I sociala gemenskaper är människans handlande och tänkande format av och utövat genom de medierade redskap man stöter på under sin uppväxt. Språket är ett sådant redskap som är viktigt och hjälper oss att tolka, beskriva och analysera olika saker. Språket medierar världen för individen på olika sätt som är relevanta och intressanta i olika situationer (Säljö 2022, s. 98). Vygotskijs sociokulturella perspektiv har varit behjälplig för studien genom att ha skapat en förståelse för hur väsentlig den sociala kompetensen är i situationer där konflikter uppstår. Linnéa Holmberg skriver även i boken *Perspektiv i fritidshem* (2020) att fritidshemmets lärmiljöer karaktäriseras av att de inrymmer ett pedagogiskt arbete som är inriktat på sociala relationer och samspel i olika gruppkonstellationer. Av det här skälet blir det väldigt vanligt att man studerar hur lärande tar sig uttryck i fritidshem med hjälp av begrepp hämtade från Lev Vygotskij (Holmberg 2020, s. 63).

Den andre forskaren som vi lyfter är Thomas Jordan som skriver om konflikthantering i arbetslivet. Vi är medvetna om att Jordan redogör för konflikter bland vuxna människor men hans föreställningar har även varit relevanta för denna studie. Det blir väsentligt att utgå från Jordans föreställningar oavsett om det är vuxna eller barn, då konfliktorsakerna är motsvarande. Jordan pratar om *systemnivån* som vi upplevde relevant för denna studie, då brister i organisationen påverkar eleverna till att hamna i konflikter. Han diskuterar även

begreppet *relationsnivå* som blir relevant för vår studie, då konflikter mellan elever i fritidshemmet sker på grund av liknande faktorer som de konflikter som uppstår bland vuxna. En faktor till att konflikter uppstår mellan elever är deras bristande kommunikationsförmågor samt dåliga erfarenheter av varandra, vilket leder till svagt fungerande relationer. Konflikter orsakas på grund av att två eller flera parter inte kan dela på de resurser som de eftersträvar. Situationerna där konflikterna sker kan se olika ut i arbetslivet och i skolan, men det är fortfarande liknande faktorer som orsakar att dessa konflikter uppstår. Syftet med studien var att belysa dessa faktorer och av denna anledning blev Jordans föreställningar kring varför konflikter uppstår viktiga för oss.

9. Slutsatser

I denna studie kan vi med hjälp av tidigare forskning och våra åtta intervjuer se att det finns ett flertal orsaker till varför elever hamnar i konflikter och varför dessa konflikter oftast slutar destruktivt. De tre centrala orsakerna till varför konflikter uppstår mellan eleverna är att eleverna besitter en svag social kompetens, att miljön påverkar eleverna samt att fritidshemslärare besitter för lite kunskaper inom ämnet.

Utifrån det empiriska materialet och den tidigare forskningen vi har utgått ifrån kan vi dra slutsatsen att fritidshemslärare bör utveckla sina kunskaper inom ämnet konflikter. När fritidshemslärare besitter en mängd kunskaper inom konflikthantering, kommer det förhoppningsvis leda till att de kan förmedla rätt kunskaper för att eleverna ska kunna hantera konflikterna på egen hand. En anledning till varför det uppstår konflikter mellan elever är deras bristande sociala förmåga. Med hjälp av fritidshemslärarna ska eleverna erbjudas en social utveckling för att sedan kunna hantera konflikter konstruktivt. Slutligen har vi miljön som eleverna erbjuds på fritidshemmet. Eleverna bör erbjudas en miljö på fritidshemmet där de kan lösa konflikter konstruktivt och utvecklas tillsammans, detta beror på att miljön har en stor påverkan när det kommer till konflikter. Den fria leken bör inte ses som en lek fylld av konflikter utan som en arena där eleverna utvecklas och lär sig av varandra.

Vi vill avsluta denna uppsats med att återigen påpeka att konflikter är något som alltid kommer att uppstå bland unga och vuxna, men det behöver inte betyda att konflikter är något negativt. Konflikter är en del av vår natur och det kommer alltid uppstå konflikter, därför bör vi lära unga hur man kan hantera och lösa konflikter konstruktivt.

10. Källförteckning

- Ahrne, G & Svensson, P. (2015). "Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen". I: G, Ahrne & P, Svensson. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder* Liber: Stockholm, s. 8–16.
- Dahl, M. (2011). *Barns sociala liv på fritidshemmet: en studie om praktikgemenskaper och alliansbildning i egenstyrda aktiviteter*. Lic.-avh. Göteborg: Göteborgs universitet, 2011
Tillgänglig på Internet: <http://hdl.handle.net/2077/25560> [2022-03-15]
- Dahl, M. (2014). *Fritidspedagogers handlingsrepertoar: pedagogiskt arbete med barns olika relationer*. Diss. (sammanfattning), Kalmar: Linnéuniversitetet, 2014
- Ellmin, R. (2008). *Konflikthantering i skolan: den andra baskunskapen*. 1. uppl. Stockholm: Natur & kultur
- Eriksson-Zetterquist, U & Ahrne, G. (2015). "Intervjuer". I: G, Ahrne & P, Svensson. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder* Liber: Stockholm, s. 34–54.
- Flygare, E & Johansson, B. (2019). "Integritetshotande handlingar som äventyrar elevers utveckling och lärande". I: Pihlgren, Ann S. (red.) *Skolans konflikter: vad varje lärare bör veta* (2019). Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur AB, s. 55–74.
- Hakvoort, I. (2019). "Att begreppsliggöra konflikt och konflikthantering i skolan". I: Pihlgren, Ann S. (red.) *Skolans konflikter: vad varje lärare bör veta* (2019). Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur AB, s. 35–52.
- Hakvoort, I. (2020). "Skolans uppdrag och konflikthantering". I: Hakvoort, Ilse & Friberg, Birgitta (red.) (2020). *Konflikthantering i professionellt lärarskap*. Fjärde upplagan Malmö: Gleerups, s. 23–64.
- Hansen Orwehag, M & Mårdsjö Olsson, A. (2011). "Lärande i fria miljöer". I: Klerfelt, Anna & Haglund, Björn (red.) (2011). *Fritidspedagogik: fritidshemmets teorier och praktiker*. Stockholm: Liber, s. 115–154.
- Hansen Orwehag, M. (2017). "Fritidspedagogisk didaktik - att vara lärare i fritidshem". I: Pihlgren, Ann S. (red.) (2017). *Fritidshemmets didaktik*. Andra upplagan Lund: Studentlitteratur, s. 27–58.

Heintz, M. (2018). *"Alla är ju med alla... ": kamratskapande gruppinteraktioner i skolan*. Diss. Lund: Lunds universitet, 2018

Hippinen Ahlgren, A. (2015). "Miljön som redskap". I: Pihlgren, Ann S. (red.) (2015). *Fritidshemmet och skolan: det gemensamma uppdraget*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 157–170.

Holmberg, L. (2019). "Prolog". I: Pihlgren, Ann S. (red.) *Skolans konflikter: vad varje lärare bör veta* (2019). Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur AB, s. 11–16.

Holmberg, L. (2020). *Perspektiv i fritidshem*. Första utgåvan Stockholm: Natur & Kultur

Jensen, M. (2011). "Informellt lärande i fritidshemmet". I: Klerfelt, Anna & Haglund, Björn (red.) (2011). *Fritidspedagogik: fritidshemmets teorier och praktiker*. Stockholm: Liber, s. 95–114.

Jonsson, K. (2018). *Socialt lärande. [Elektronisk resurs]: arbetet i fritidshemmet*. Lic.-avh. (sammanfattning) Mälardalens högskola, 2018 Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:mdh:diva-40191> [2022-03-25]

Jordan, T. (2020). *Konflikthantering i arbetslivet: förstå, hantera, förebygg*. Andra upplagan Malmö: Gleerups

Kolfjord, I. (2009). "Alternativ konflikthantering - Hur kamratmedling kan påverka elevers relationsskapande" [Elektronisk resurs]. *Educare - Vetenskapliga skrifter*. 2–3, 119–135 Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:mau:diva-4638> [2022-03-06]

Kostiainen, A. (2020). "Medling i skolan". I: Hakvoort, Ilse & Friberg, Birgitta (red.) (2020). *Konflikthantering i professionellt lärarskap*. Fjärde upplagan Malmö: Gleerups, s. 219–242.

Kvale, S & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Johanneshov: MTM

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011: reviderad 2019. Sjätte upplagan (2019). [Stockholm]: Skolverket Tillgänglig på Internet: <https://www.skolverket.se/publikationsserier/styrdokument/2019/laroplan-for-grundskolan-forskoleklassen-och-fritidshemmet-reviderad-2019> [2022-03-03]

Löfdahl Hultman, A. (2014). *Kamratkulturer i förskolan: en lek på andras villkor*. 2., [rev.] uppl. Stockholm: Liber

- Nordmark, D. Montgomery, H & Wallensteen, P. (2022). Konflikt.
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/konflikt> [2022-02-28]
- Patel, R & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Femte upplagan Lund: Studentlitteratur
- Rienecker, L & Stray Jørgensen, P. (2018). *Att skriva en bra uppsats*. Upplaga 4 Stockholm: Liber
- Skolinspektionen. (2010). *Kvalitet i fritidshem [Elektronisk resurs]*. Stockholm: Skolinspektionen Tillgänglig på Internet:
<http://www.skolinspektionen.se/Documents/Kvalitetsgranskning/fritids/rapport-kvalitet-fritidshem.pdf?epslanguage=sv> [2022-03-10]
- Skolverket. (2014). *Fritidshem*. Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3301> [2022-03-18]
- Säljö, Roger (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma
- Säljö, R. (2022). *Lärande: en introduktion till perspektiv och metaforer*. Andra upplagan Malmö: Gleerups
- Veiga, G, Neto, C & Rieffe, C. (2016). "Preschooler's free play - connections with emotional and social functioning". *The international journal of emotional education*, 8(1), s. 48-62.
Issn: 2073-7629.
- Öhman, M. (2019). *Nya hissad och dissad: om relationsarbete i förskolan*. Andra upplagan Stockholm: Liber

11. Bilagor

Bilaga 1 - Informationsbrev

Hej!

Vi är två studenter från Södertörns Högskola som läser Grundlärautbildning med interkulturell profil, med inriktning mot fritidshem. Vi är just nu inne i vår sista termin då vi skriver vårt examensarbete. Syftet med examensarbetet är att besvara följande frågeställningar:

- Varför uppstår konflikter i den fria leken?
- Vilka faktorer är det som påverkar eleverna till att hamna i konflikter i en mångkulturell och en monokulturell skola i Stockholmsområdet?
- Finns det några likheter och skillnader till varför konflikter uppstår i de två olika skolorna?

Examensarbetet kommer att undersöka vilka faktorer som orsakar att elever hamnar i konflikter. Vi har valt att utföra våra undersökningar i två olika skolor för att se över om det finns några eventuella skillnader beroende på den geografiska placeringen.

All data som vi samlar in under våra intervjuer kommer att lagras och intervjupersoner som är berörda kommer att vara anonyma under hela processen. Materialet som samlas in kommer inte användas i något annat sammanhang förutom i denna studie. All data som samlas in kommer att förstöras efter examensarbetet. Intervjupersonerna har även rätt till att när som helst under intervjun hoppa ur och inte delta. Vi har tänkt att anteckna och spela in intervjuerna för att sedan kunna analysera datainsamlingen. Studien kommer förhoppningsvis vara ett bidrag till en större förståelse av varför konflikter uppstår bland elever i fritidshemsverksamheten. Den färdiga uppsatsen kommer därefter publiceras digitalt genom publikationsdatabasen DiVA.

Vi undrar om vi kan komma till er på (xxxxx-skolan) och intervjua fyra fritidshemslärare/pedagoger. Intervjuerna önskar vi senast få utföra under vecka 10 (11-03-2022).

Vi har valt att gå tillväga med en intervjustudie som vi hoppas ni deltar i. Det skulle betyda väldigt mycket för oss och för studiens resultat om ni vill delta.

Med vänliga hälsningar

Celebi Cetin och Annabell Izgi

Mail:

xxx@xxx

xxx@xxx

Telefon:

Annabell - xxxxxxxxxx

Celebi - xxxxxxxxxx

Bilaga 2 - Intervjufrågor

Hej!

Här nedan följer några intervjufrågor som vi kommer ställa under intervjun. Vi kommer under intervjun utgå ifrån (Vetenskapsrådets) etiska huvudkrav. All data som lagras kommer enbart användas i forskningssyfte och de intervjuade är anonyma under hela processen.

- Hej vad heter du?
- Hur gammal är du?
- Hur länge har du jobbat som lärare?
- Vill du berätta lite om din arbetsituation? (ansvarsområde, roll)
- Hur skulle du definiera begreppet konflikt?
- Hur ofta och i vilka situationer förekommer konflikt i skolan?
- Vad är den/de vanligaste orsakerna till konflikter sker i den fria leken upplever du?
- Kan miljön påverka eleverna till att hamna i konflikter? Hur?
- Hur hanterar du konflikter som uppstår mellan eleverna?
- Vill du ge något konkret exempel på konflikter som uppstår mellan eleverna?
- Hur tänker du att en lärare ska hantera konflikter?
- Hur arbetar ni förebyggande mot konflikter?
- Hur arbetar du och dina kollegor för att motverka konflikter i den fria leken?
- Vilka faktorer upplever du som lärare, påverkar konflikter bland eleverna?
- Anser du att det finns fördelar med konflikter? Vilka?
- Sker det konflikter kontinuerligt där samma elever är involverade?
- Vad anser du kan vara orsaken till detta?
- Hur upplevde du intervjun?
- Har du något du vill lägga till? Något du funderat kring innan vi avslutar intervjun?

Bilaga 3 - Intervjupersoner

Mångkulturell skola

Zlatan (Undervisat i 27 år)

Intervjulängd- 30:47 minuter- 2022-03-02

Alicia (Undervisat i 3 år)

Intervjulängd- 42:10 minuter- 2022-03-02

Oliver (Undervisat i 3 år)

Intervjulängd- 33:49 minuter- 2022-03-02

Elin (Undervisat i 6 år)

Intervjulängd- 25:32 minuter- 2022-03-02

Monokulturell skola

Ali (Undervisat i 5 år)

Intervjulängd- 32:05 minuter- 2022-03-04

Sanna (Undervisat i 8 år)

Intervjulängd- 26:49 minuter- 2022-03-04

Joe (Undervisat i 17 år)

Intervjulängd- 45:23 minuter- 2022-03-04

Marie (Undervisat i 27 år)

Intervjulängd- 34:28 minuter- 2022-03-04